

Roland Schimmelpfennig

Roland Schimmelpfennig rođen je 1967. u Göttingenu, profesionalnu karijeru započeo je kao novinar, a kazališno se obrazovao u Münchenu, gdje je od 1990. pohađao studij režije u Školi Otta Falckenberga. Do 1996. vezuje se uz kazalište Münchner Kammerspiele, gdje isprva radi kao asistent režije i umjetnički suradnik, a posljednju sezonu obnaša dužnost umjetničkog voditelja. Kao dramski pisac debitira 1996. (*Die Ewige Maria* u Theater Oberhausen), do danas je napisao dvadesetak kazališnih i radijskih drama i trenutačno je naizvođeniji autor srednje generacije. Suradujući s glavnim promotorom "nove europske drame", redateljem Thomasom Ostermeierom, Schimmelpfennig od 1999. do 2001. radi kao dramaturg i kućni pisac u berlinskoj Schaubühne am Lehniner Platz, gdje su mu praižvedene drame *Push Up 1-3*, *Prije dugo vremena u svibnju* (*Vor langer Zeit im Mai*) i *MEZ*, a sezonu 2001./2002. provodi kao kućni pisac u hamburškom Deutsches Schauspielhaus. Schimmelpfennig je danas najizvođeniji njemački dramski pisac, autor koji na pozornicu iznosi "male", intimne ljudske drame, koje karakterizira redukcionizam, izbrušeni poetski jezik, eksperimentiranje s formom i narativni diskurs, što uobičajene akcijske obrasce zamjenjuje "kolažiranjem" monologa i fragmenata rastrzane životne svakodnevice. *Peggy Pichit* praižvedena je u Njemačkoj 19. studenog 2010. (Deutsches Theater Berlin, režija Martin Kušelj).

PEGGY PICKIT VIDI BOŽJE LICE

Naslov originala *Peggy Pichit sieht das Gesicht Gottes* (2010).
S njemačkoga preveo Dubravko Torjanac

Osobe

LIZ
FRANK
MARTIN
CAROL

Sve četvero su na početku četrdesetih. Frank je primarijus u sveučilišnoj klinici, možda specijalist za zarazne bolesti. Liz je do rođenja svoje kćeri radila kao medicinska sestra.

Carol i Martin su proteklih šest godina pod teškim uvjetima radili kao liječnici u improviziranoj bolnici Trećega svijeta.

Poznaju se jer su nakon završenog studija medicine zajedno radili u bolnici, istog su godišta.

Mjesto radnje: Kuća Liz i Franka, u nekom od sveučilišnih gradova Zapadnoga svijeta.

Od srca zahvaljujem svima bez čijeg poticaja i potpore ne bi bilo ovog teksta: Rossu Mansonu, Meredith Potter iz kazališta Vulcano, Christini Anderson i Binyavanga Wainainai, Lieslu Tommyju, Josetti Bushell-Mingo, Anuriti Bains, Weyni Mangesha i Jutti Brendemüll.

1.1.
FRANK: Bila je to potpuna katastrofa. Potpuni dizaster.
Stanka.
Potpuno ludilo.
Stanka.

1.2.
LIZ i FRANK pozvali su CAROL i MARTINA na večeru u svoju kuću. CAROL i MARTIN su upravo stigli. Parovi se pozdravljaju.
LIZ pozdravlja CAROL, nježno.
LIZ: Hej...
CAROL: Hej...
LIZ: Hej!
CAROL: Haj...
Obje žene grle se dugo i srdačno. Stare prijateljice. LIZ zaplače.
FRANK (nema riječi): Ej, čovječe, ej...
MARTIN (smijulji se, mora, ne može drugačije): Ej, ej...
Grle se.
CAROL (LIZ, koja plače, koja je još uvijek grli): Ne, ma nemoj... nemoj plakati...
LIZ (smije se i plače istodobno): Je, strašno, tulim strašno, znam, grozna sam, žao mi je, što mogu, tako se radujem...
Briše suze, tuli i nastavlja se smijati.
FRANK (Martinu): Čovječe! Čovječe, čovječe, čovječe!
Kratka stanka.
LIZ: Opet smo tu...
CAROL: Opet tu... opet smo tu!
FRANK: Dobro izgledate. Fakat dobro izgledate.

1.3.
LIZ: Što baš i nije odgovaralo istini. Nisu izgledali loše, pocrnili su, jasno, malo su ostarjeli, nesumnjivo. Posjedili, ostarjeli i – istrošili se. Umorni. Izgubili su puno kila, posebno on, Martin.

1.4.
FRANK: Dobro izgledate, fakat dobro izgledate.
MARTIN: I vi, izgledate baš super... a ostatak obitelji... gdje je... gdje je?
FRANK (u šali, zabezeknuto Martinu): Nema pužle, pa što

je to, pužle – nema! Nevjerojatno, kako ti je uspjelo?...
MARTIN: Gdje je?...
FRANK (naglo ostavi Martina na lijevoj strani, okrene se Carol): Hej, Carol.
Širi ruke. Velika gesta.
FRANK: Dobro došli. Dobro došli, doktore, u zapadnu civilizaciju. Dobro došli – kući.
CAROL se smiješi.
CAROL: Ej, Frank. Hvala ti. Baš ti hvala na pozivu, doktore.
Frank grli Carol.
MARTIN: Liz...
LIZ: Martin...
Martin i Liz se zagrlje.
LIZ u neverjici zadovoljno frkće i pokušava otvoriti bocu šampanjca. Potom bocu daje FRANKU.
LIZ: A zamisli ti to, kad smo se posljednji put vidjeli imali smo trideset pet, trideset pet. Bili smo mladi. A sad imamo četrdeset jednu – četrdeset jednu! Prije šest godina bili smo mladi. (Kratka stanka. Jako veselo.) A sad smo stari! U međuvremenu smo, Bogu hvala, dobili i dijete... (Preplaši se vlastite bezočnosti.) O, Bože, oh, Božeeee, ne, ne, to, to, to, to se ne govori...
1.5.
CAROL: A sad smo stari. A rekla je to tako... (Kratka stanka.) ... da nisam imala osjećaj da je mislila na sebe. (Kratka stanka.) Činilo mi se da je mislila na mene.
1.6.
LIZ: O, Bože, oh, Božeeee, ne, ne, to, to, to se ne govori...
CAROL (smije se): Daj, daj, reci, samo ti reci, reci sve što misliš! Mi smo stari... (pretjerano, kao da opisuje apokaliptičnu viziju smaka svijeta) ... i još malo pa ćemo biti sasušeni ko suhe šljive!
FRANK: Ne, stoji, stoji, stoji, izgledate super... nitko nije suha šljiva, nitko nije suha šljiva.
LIZ (točji): Sad ćemo brzo nešto popiti, brzo nešto popiti, ma grozna sam, tako sam grozna...
MARTIN: Ne, nisi grozna, samo si iskrena...
LIZ: Ma grozna sam, mislim, nismo se vidjeli šest godina...
FRANK: Šest godina!
LIZ: Uaaa – šest godina. A vrijeme ide. Dobro došli. Živjeli.
Diže čašu.

1.7.
FRANK: Grozno. Potpuni dizaster. (Kratka stanka.) Ošamari ju je svom snagom.
Carol ošamari Liz.
1.8.
LIZ (diže čašu): A vrijeme ide. Dobro došli. Živjeli.
MARTIN: Šest godina.
CAROL: A u međuvremenu se zbililo svašta.
LIZ: Svašta, svašta.
Piju.
MARTIN: Šest godina ni kapi šampanjca.
Kratka stanka.
CAROL: Nešto smo vam donijeli...
1.9.
MARTIN: Mrzim takve posjete, kod takvih posjeta uvijek me hvata klaustrofobija, uvijek. Alkohol je jedino rješenje. Ne mogu to podnijeti bez alkohola.
1.10.
CAROL: Nešto smo vam donijeli...
LIZ: A što? A čemu? Pa niste...
CAROL drži papirnatu vrećicu.
CAROL: A je, je, svakako, ali mislim, to u stvari nije za vas, nego za... za...
1.11.1.
FRANK: Zaboravila je ime. Zaboravila je ime naše kćeri...
1.11.2.
CAROL: Zaboravila sam ime. Zaboravila sam ga, a znala sam ga, sve vrijeme sam mislila što bismo mogli donijeti djetetu, nije bilo velikog izbora, dakle, što bismo, što bismo mogli djetetu donijeti na dar, mislila sam, a onda se više nisam mogla sjetiti imena...
1.12.
CAROL: Nešto smo vam donijeli...
LIZ: A što? A čemu? Pa niste...
CAROL: A je, je, svakako, ali mislim, to u stvari nije za vas, već za... za... (Kratka stanka.) A daj, daj, pa nije moguće, nije moguće...
LIZ: Što to?

CAROL (pogledom traži pomoć): Nije moguće...
LIZ: Što je, što ti je?
CAROL: Ne mogu se sjetiti imena, zašto se ne mogu sjetiti imena?...
FRANK: Kojeg imena?
CAROL (već pomalo u panici): Imena, imena vaše kćeri, ma ne, ne, nije moguće...
LIZ: Kathie...
CAROL: Kathie! Bože moj! Kathie... dakako, a gdje je, gdje je?
FRANK: Danas spava kod susjeda. Kod prijateljice. Kod Britt. Grozno dijete. (Kratka stanka.) Kao da je od nečeg umjetnog.
LIZ: Prestani...
1.13.
CAROL: Stalno nam je htjela pročitati pismo. Već ga je izvadila i spremila se da nam ga pročita. I htjela nam je pokazati lutku, tu plastičnu lutku koja se zove "Peggy Picket". Ili nekako slično.
1.14.
FRANK: Grozno dijete. (Kratka stanka.) Kao da je od nečeg umjetnog.
LIZ: Prestani...
CAROL (smijući se): Tko, tko je kao od nečeg umjetnog, Britt ili Kathie?
FRANK: Britt, jasno, Kathie je super. Svjetsko čudo. (Kratka stanka.) Iako... trebao bih možda obratiti pažnju... možda je i Kathie od plastike, tko zna, možda bi dijete trebalo pregledati, temeljitije, mislim...
1.15.
MARTIN: Imali su problema, to je bilo jasno. Stvarno su se radovali što nas vide, ali je bilo jasno da su imali problema, i to ne odnedavno.
1.16.1.
CAROL (smijući se): Tko, tko je kao od nečeg umjetnog, Britt ili Kathie?
FRANK: Britt, jasno, Kathie je super. Svjetsko čudo. (Kratka stanka.) Iako... trebao bih možda obratiti pažnju... možda je i Kathie od plastike, tko zna, možda bi dijete trebalo pregledati, temeljitije, mislim...
CAROL: Kathie, točno... koliko sad ima?...
1.16.2.
LIZ: Frank nikad nije htio dijete. (Kratka stanka.) Ja jesam,

bezuvjetno. On nije. Ne uistinu. (*Kratka stanka. Ugrize se za usnicu.*) Posve jednostavno.

1.16.3.

CAROL: Kathie, točno... koliko sad ima?...
LIZ (*na tren utonula u misli.*): Kathie? Pet. Sad će već pet i pol.

MARTIN: Pet. I već će pet i pol. A mi je još nismo vidjeli. Samo na fotografiji koju ste poslali Annie, nevjerovatno...

FRANK: Ogromna. Kao velika mesna okruglica.

LIZ: Kao ti. (*LIZ ne voli kad FRANK dijete opisuje kao "mesnu okruglicu". Kratka stanka.*) Čim ste otišli, ja sam ostala trudna.

MARTIN (*hoće biti duhovit*): Čekaj, čekaj, to znači... aha, vi ste se seksali... ni manje ni više nego... jedanput...

FRANK (*smijući se*): Točno...

LIZ *gleda dar koji su donijeli CAROL i MARTIN. Dar je umotan u običan novinski papir ili u papir za zamatanje. Smijesta razaznajemo da je dar prevalio dug put.*

LIZ: Što je to?

CAROL: Otvori...

LIZ: Ali zar nisi rekla da je to za Kathie?

CAROL: Ne, ma da, za Kathie je i za sve, otvori...

LIZ *trga papir. Ukazuje se mala, jednostavno rezbarena drvena figurica koja predstavlja ženu ili djevojku.*

FRANK (*više-manje ljubazno zainteresiran*): Hej, pa tko nam je to tu?

Za LIZ je to osobit trenutak.

LIZ: O, Bože. Kako je lijepa. Gledaj, mala curica... je li je?... (*Opet se ne može suzdržati i zaplače.*) Kako je lijepa... je li je Annie izabrala? Kako je lijepa...

1.17.

CAROL: Jednostavno uvijek biti kod kuće i točka. Ne otpuтовати nikad. Ne napustiti zemlju, nikad, nikad, čak ni grad. Dobivati dobre poslove. Ostati trudna. Radati djecu. Najbolje dvoje ili troje. (*Kratka stanka.*) Isfurati auto iz garaže. Ufurati auto u garažu. I točka. (*Kratka stanka.*) Tako bi to bilo. Tako bi to bilo.

1.18.

LIZ: Kako je lijepa... je li je Annie izabrala? Kako je lijepa... (*Još jednom zaštrli Carol.*)

FRANK: Ludilo. Netko ju je stvarno izradio svojim rukama... i s takvim stvarima igraju se oni u...

LIZ: Kako ćemo je zvati?

MARTIN: Hm...

LIZ: Hoćemo li je zvati Annie?

CAROL: Što, Annie? Ne, ne, ne možemo je zvati Annie, Annie je... Annie.

Kratka stanka. Svi razmišljaju.

MARTIN: Abeni, ha, hoćemo je zvati Abeni? Zvuči malo kao Annie, ali je nešto drugo... Abeni.

LIZ: Abeni? A to nešto znači?

MARTIN: Abeni. Pojma nemam, zvuči lijepo, uvijek mi je lijepo zvučalo...

FRANK: Ili Abeni-Annie. Ili Annie-Abeni.

MARTIN: O.K., može, ha, Carol, može? Annie-Abeni.

LIZ (*malko svečano*): Annie-Abeni... ne znam, ili radije možda samo Abeni? Dobro došla.

LIZ *stavlja figuru na nizak stolić. Pored nje leži Peggy Pickit - lutka koju je CAROL već spominjala.*

LIZ: Sad sve možeš dobro vidjeti i čuti.

Igra promijenjena glasa: Peggy Pickit pozdravlja drvenu lutku.

PEGGY PICKIT: "Haj, Abeni, haj, ja sam Peggy, Peggy Pickit, baš je lijepo što si došla." (*Kratka stanka.*) "No, i što si danas radila?"

ABENI: "Pa u stvari ništa posebno... najprije su me zamotali u stari papir, onda strpali u torbu, torbu su potom stavili u auto pa najprije u jedan avion, onda u još jedan avion, onda u još jedan avion i onda sam se našla tu. Haj."

Kratka stanka. LIZ ponovno govori svojim glasom.

LIZ: Toliko ste mi nedostajali. Pojma nemate koliko ste mi nedostajali. Bili ste strašno daleko, strašno daleko.

1.19.

CAROL: Kako su samo, mislim, oni to svoje odvtjeli kao po špagici... posao, auto, kuća, dijete... (*Kratka stanka.*) S tolikom samorazumljivošću. (*Kratka stanka.*) A onda se ona obrušila na njega. Ne prestajući i ne prestajući urlati na njega. (*Kratka stanka.*) Ispekla je kruh, svjež kruh, kako bi proslavila naš povratak. Mirisao je božanski.

1.20.1.

LIZ: Toliko ste mi nedostajali. Pojma nemate koliko ste mi nedostajali. Bili ste strašno daleko, strašno daleko.

CAROL (*s hinjenim prijekorom*): Hej... pa htjeli ste nam doći u posjet, na aerodromu ste rekli da ćete nas posjetiti, i to malo prije nego što smo trebali proći kontrolu, malo prije nego što si počela tuliti.

LIZ (*smijući se*): Da, da, to je točno, zar ne, Frank, rekli smo to i htjeli smo to...

FRANK: Htio sam to sve vrijeme... ma, za mene bi to bilo... sve vrijeme sam mislio da ću ili da ćemo, jer ako, mislim, nećemo mi...

LIZ: Ali onda sam ostala trudna, a s djetetom...

FRANK (*slegne ramenima*): Dijete... nezgodno je to kad imaš djecu...

LIZ: Nije jednostavno putovati s djetetom - već i zbog cijepjenja - pa znaš protiv čega se sve treba cijepiti, ima cijela lista...

CAROL (*smiruje situaciju*): Ma da, ali to s cijepljenjem...

LIZ: Žuta groznica, malarija, tifus, hepatitis A, hepatitis B. Protiv svega toga treba se cijepiti...

CAROL (*želi relativizirati opasnost od zaraze*): Ma da, ali...

MARTIN: Jasno, jasno, treba se cijepiti ili bi se trebalo, baš malu djecu... i sami smo cijepili kad smo imali cjepiva i kad nam, ako i kad smo ga imali, nije propalo jer ga nismo uvijek mogli držati na hladnom...

CAROL: Da, ali uglavnom se radi o tome gdje i kako čovjek živi... ja se nikad nisam cijepila protiv hepatitisa B, čini mi se, zar ne?

1.20.2.

FRANK: Nisu htjeli otići na pregled. (*Kratka stanka.*) Ni jedno ni drugo nisu htjeli napraviti krvne pretrage.

1.20.3.

CAROL: Da, ali uglavnom se radi o tome gdje i kako čovjek živi... ja se nikad nisam cijepila protiv hepatitisa B, čini mi se, zar ne? (*Martinu.*) Ti si cijepljen protiv hepatitisa B? Jesmo li cijepljeni protiv hepatitisa?

MARTIN: Ne, ne, oni imaju pravo, jasno, jasno, cijepljenje je potrebno, ali mene je tada ono cijepljenje protiv tifusa gotovo ubilo, barem je tako izgledalo...

FRANK: Hm, znam, znam, mnogima bude tako, ali... hej, bolje i to nego tifus... (*Kratka stanka. Kao vic.*) Zapravo bi vas stavili u karantenu, morali biste četiri tjedna u karantenu. Tko zna s čim dolazite. Što sve unosite.

Smije se svojoj predodžbi.

1.21.

LIZ: Ni jedno ni drugo nisu izgledali dobro, pocrnjeli jesu,

to da, ali su izgledali umorno. Ili kao da imaju brige. Smršavili su. Prije svega on: kao da boluje od nečega.

1.22.

FRANK: Morali bi četiri tjedna u karantenu. Tko zna s čim dolazite. Što sve unosite.

Smije se svojoj predodžbi.

MARTIN: Ludo - cijepjenje me gotovo ubilo, a onda, sve to vrijeme, nije bilo ni jednog jedinog slučaja tifusa.

CAROL: Pa rekla sam: sve je to potpuno... svatko je posve fiksiran na... ma, mislim, kao da je sve tako užasno i strašno, kao da se samo, samo... a ni jedan jedini slučaj tifusa sve to vrijeme...

FRANK: A vidi: i naša Abeni je možda zaražena, ajde, ajde, smijesta u karantenu...

LIZ se igra lutkama.

PEGGY PICKIT: "Hej, hej, Abeni, jesi li bolesna? Ajde u karantenu!"

Kratka tišina.

FRANK (*ozbiljno*): Kako ste, mislim, sad kad ste se vratili?...

1.23.

MARTIN: Oboje su se malo udebljali, dobili na težini. Mislim, nisu bili debeli, nisu bili izvan forme, više: otekli. I blijedi.

2.1.

Kratka tišina.

FRANK: Kako ste, mislim, sad kad ste se vratili?... (*Stanka.*) Kako je bilo?

MARTIN (*smijući se*): Strašno.

CAROL (*gotovo istodobno*): Odlično.

MARTIN (*smijući se*): Strašno.

CAROL (*blago ga udarajući*): Prestani! Prestani! MARTIN (*smijući se*): Strašno, bilo je strašno, a kako bi i bilo -

CAROL posegne za MARTINOVOM rukom.

CAROL: Bilo je odlično.

2.1.2.

MARTIN: Svi se smiju. A ja sebi uzimam još pića.

2.1.3.

CAROL: Bilo je odlično.

Svi se smiju zbog proturječnih izvjava.

MARTIN (zajedno s CAROL): Ne, ne, zapravo je bilo lijepo, stvarno.

MARTIN uzima još pića.

CAROL: Ili strašno? Ne znam.

Smješka se. Ispušta MARTINOVU ruku.

2.2.1.

FRANK: Pio je brže od drugih, ali to nije bio problem, uvijek je pio brže od drugih.

2.2.2.

LIZ: Prevario ju je s jednom od medicinskih sestara, ispostavilo se u jednom trenutku te večeri, u plaču u kuhinji, kad smo u kuhinji ugrabile trenutak za sebe, mi stare prijateljice, a i ona je njega prevarila, rekao je kasnije, s kolegom, liječnikom iz Montreala, zvao se Rob ili (izgovoreno francuski) Robert, koji je također imao nešto s onom medicinskom sestrom. Prije. S medicinskom sestrom s kojom je onda petljao Martin. Kasnije. (Kratka stanka.) Zapravo je veza bila uništena, potpuno uništena. (Kratka stanka.)

FRANK: Potpuna katastrofa.

2.3.

MARTIN (zajedno s CAROL): Ne, ne, zapravo je stvarno bilo lijepo.

MARTIN uzima još pića.

CAROL: Ili strašno? Ne znam. (Smješka se. Ispušta MARTINOVU ruku.) Nismo svugdje bili dobrodošli.

FRANK: A ne?

MARTIN: No da...

CAROL (sa smiješkom LIZ): Ma mislim, bilo je lijepo i strašno. Istodobno. Bilo je jednostavno teško. Teške okolnosti. (Sa smiješkom LIZ.) Ti ne bi mogla ni u ludilu...

LIZ (protestirajući): Zašto... zašto ne bih mogla ni u ludilu?...

CAROL (zna što zna): Ah, ma samo tako...

LIZ: Zašto?

CAROL: Zbog pauka.

LIZ: liiii. Pauci. (Kratka stanka.) Veliki pauci?

CAROL: Pa rekla sam, za tebe to ne bi bilo ni u ludilu, zar ne, Martine?

MARTIN: Veliki, veliki pauci. (Kratka stanka.) Stvarno veliki.

CAROL (smijući se): Veliki pauci.

LIZ (strese se na predodžbu o velikim paucima): liiiiiii.

CAROL rukom oponaša puzanje velikog pauka koji se približava LIZ i penje se po njoj. LIZ vrišti, na trenutak gubi kontrolu.

LIZ (urla): Prestani! Prestani! Prestani!

2.4.

MARTIN: Dizaster. (Kratka stanka.) Carol je svom snagom ošamarila LIZ.

CAROL udara LIZ.

2.5.

LIZ vrišti, na trenutak gubi kontrolu.

LIZ (urla): Prestani! Prestani! Prestani! (Najednom pripito, kao navijena, s mješavinom fasciniranosti i gadenja.) liiiiiii... kao u onom filmu gdje se onaj šestarom ubo u uho jer mu je unutra ušla nekakva životinja, pauk, kukac ili nešto slično, a on ga ne može izvaditi i stalno čuje kako mu pauk gmiže u glavi, to nikad neću zaboraviti, a onda sebi šestarom probija uho, a zapravo je htio otkriti izvore Nila ili nešto slično. To je jedini razlog, jedini razlog zbog čega nisam mogla otići tamo, zbog pauka, eto, i zbog...

MARTIN (zadovoljan, pije): Pauci, zmiye, komarci. A daljnja lijepa tema su, dakako, zacjeljenja kod kojih je pask sasvim druga priča koja, stvarno je tako kao što se govori, naime, porežeš se negdje, a rana zacjeljuje, ali ne do kraja, da poludiš...

FRANK: Hm.

MARTIN: Ne zacjeljuje.

Kratka stanka.

CAROL: I grebeš se i grebeš se...

LIZ (s gadenjem): Grebeš se?

MARTIN: Već sam vidio i ovakve i onakve žohare, u Brazilu, na primjer, ali ovi... (Kratka stanka.) Ovi su stvarno bili veliki. Ovoliko... Pokaže razmak otprilike deset centimetara. Veliki. I debeli. Pokaže razmak od otprilike tri centimetra.

LIZ: Aaaah!

2.6.

FRANK: Ono "pismo" stalno je držala u rukama. (Trzne usnama.) A na stolu su bile one dvije figure, drvena figurica Annie-Abeni i Peggy Pickit.

2.7.

MARTIN pokaže razmak otprilike deset centimetara.

MARTIN: Veliki. I debeli. Pokaže razmak od otprilike tri centimetra.

LIZ: Aaaa! (Proučava figuru na stolu.) Drvo je to, jasno, lutku je netko izrezbario i vidi ovdje: plava vrpca za kosu, lutka ima plavu vrpcu za kosu. O-ho-ho, imaš lijepu vrpcu za kosu, Annie-Abeni, a odakle ti, ha, stvarno je lijepa...

CAROL: Što je to, što to imaš?

LIZ: Što?

CAROL: Taj papir tu, što je to, slika?

LIZ: To... (smije se malo zburjeno, malo ponosno.) To je pismo.

MARTIN: Pismo? Od koga?

LIZ (nekako tajanstveno): Od Kathie.

MARTIN: Od Kathie – za vas? Zgodno, zgodno –

LIZ: Ne, ne, pismo nije za nas, pismo je za Annie.

2.8.

CAROL: Stalno je držala pismo u rukama, a on – on je malo trznuo usnama. Kao da mu je neugodno. Zbog tog pisma njegove kćeri. Kao da mu je neugodno zbog cijele situacije. Neugodno zbog žene. Neugodno zbog djeteta. Neugodno zbog pisma. (Kratka stanka.) A i bilo je neugodno. (Kratka stanka.) Nepodnošljivo.

2.9.

LIZ: Ne, ne, pismo nije za nas, pismo je za Annie.

MARTIN: Za Annie?! Zgodno, zgodno... moraš nam ga odmah pokazati.

FRANK: Ne, ne, mislim, bez obzira na pauke i komarce – recite iskreno – kako je bilo? Kako je uistinu bilo?

2.10.

LIZ: Onda se ispostavilo da je Martin prevario Carol, s jednom tamošnjom djevojkom, medicinskom sestrom, a da je i ona njega prevarila, s jednim kolegom, liječnikom iz Montreala, koji se zvao Rob ili (izgovoreno francuski) Robert.

2.10.2.

CAROL: A onda eto blesaće koja kaže da je ona trudna.

2.10.3.

MARTIN: Ošamarila ju je.

FRANK: Eto, ona nju ošamari.

CAROL ošamari LIZ. Stanka.

MARTIN: A Liz joj je vratila.

FRANK: A potom, nakon trenutka oduzetosti, Liz joj je vratila.

LIZ uzvraća šamar.

CAROL: Nisam mislila da će mi uzvratiti.

FRANK: Večer je bila totalna katastrofa.

2.11.

LIZ: Ne, ne, pismo nije za nas, pismo je za Annie.

MARTIN: Za Annie?! Zgodno, zgodno... moraš nam ga odmah pokazati.

FRANK: Ne, ne, mislim, bez obzira na pauke i komarce – recite iskreno – kako je bilo? Kako je uistinu bilo?

CAROL razmišlja.

CAROL: Drugačije. Drugačije nego što sam očekivala. (Smije se.) Dakle, jednom sam se noću vratila iz klinike u kuću u kojoj smo stanovali i otvorila vrata, bilo je već jako kasno, bila sam strašno iscrpljena, te večeri sam obavila operaciju koja je trajala sedam sati, a žena mi je na koncu umrla pod rukama, učinila sam što sam mogla, međutim...

MARTIN razmišlja bili je uhvatio za ruku.

CAROL: No da, nema veze, došla sam kući jako kasno, otvorila vrata, a na našem kuhinjskom stolu sjedio je majmun...

MARTIN (smijući se s nevjericom): Majmun na stolu...

FRANK (pod dojmom): Isuse...

CAROL: Da, pavijan, izgledao je kao pavijan, a ja... ja sam sve vrijeme mislila otkud sad taj majmun, kako je ušao, zašto sjedi na našem stolu... (Kratka pogled prema Martinu.) Ne mogu se sjetiti gdje se ti bio te večeri... pojma nemam... Da, i jednostavno nisam znala što ču... preda mnom na stolu majmun, majmun zuri u mene u mraku, a ja, ja... ja se jednostavno nisam mogla maknuti, ni svjetlo nisam mogla upaliti...

FRANK (fascinirano i s gadenjem): Pavijan na kuhinjskom stolu, blagi Bože...

MARTIN se smije.

CAROL: A onda sam skužila da tamo uopće nije pavijan, u mraku sam mislila da je na stolu majmun, ali na stolu uopće nije bio majmun, na stolu je bila gomila stvari koju smo večer prije ostavili tamo, onako kako se već

ostavljaju stvari na stolu kad je čovjek preumoran da ih pospremi, pa kaže, ajde, pusti to sranje gdje jest, pospremit ćemo sutra, a idućeg jutra nitko ništa ne pospremi jer se jednostavno nema vremena. (*Kratka stanka.*) A ja sam mislila da je to majmun.

MARTIN *frkne.*

CAROL: Bila sam sigurna, sigurna, sigurna.

Kratka stanka.

FRANK: Šest godina. Vau! Mislim... trebali ste se vratiti nakon dvije, zar ne? Ljude obično šalju kući nakon dvije.

MARTIN: Da. Nakon dvije. Točno.

FRANK: Ali vi...

MARTIN: No da...

FRANK: Vi... vi ste jednostavno ostali punih šest godina. Mislim, kako to?

MARTIN: No da... pa mislim, mi smo, eto, jednostavno ostali nešto duže. (*Komično se smije.*) Ne znam. Valjda nam se sviđalo, valjda nam se strašno sviđalo. (*Pije.*)

FRANK: Aha.

Stanka. FRANK *iščekuje iscrpnije izvješće, ali MARTIN ne govori više o tome.*

MARTIN (*prase ne smijeh*): Da... a inače je bilo kao i drugdje: žuta groznica, malarija. Hepatitis A. Hepatitis B, kao što smo već rekli. Cijela lista. Jebeno sranje. I dakako... (*Bespomoćna gesta.*) "Bolest svih zlih duhova". (*Kratka stanka.*) Umiru mnogi.

FRANK: Da, no da, jasno, jasno. Mislim, zbog toga ste i bili tamo... zbog toga ste i otišli. (*Kratka stanka.*)

CAROL: Zbog toga vi niste htjeli doći, lijepo priznajte...

LIZ: Ma ne...

FRANK: A da, je, je – s djetetom, pa da, pa jasno...

LIZ: Ne...

FRANK: Je, je, kako takvo što prirediti djetetu... i što ono ima od toga, što bismo mi onda imali od toga, tako je, je, je, tako je, šteta, ali tako je...

CAROL (*preglasno, s previše energije*): A čekaj, čekaj, što ti misliš, misliš da tamo ne žive djeca?

2.12.1.

MARTIN: Malo preglasno i s previše energije. Bilo je to možda malo preglasno.

1.12.2.

LIZ: Ispekla sam svjež kruh, priredila malo povrća, ništa komplicirano, nije mi se dalo dugo stajati u kuhinji.

(*Kratka stanka.*) Najprije sam mislila napraviti nešto afričko, ma glupost, glupost, a iskreno rečeno i nisam znala što... Prije svega, nisam sve vrijeme htjela stajati u kuhinji dok se drugi zabavljaju, dakle, već sam popodne nešto onako nabacala u tavu. Nešto što se može jesti i hladno. Celer, masline, kapare, grožđice. (*Kratka stanka.*) Salata od šampinjona s parmezanom. I svjež kruh koji sam sama ispekla, da to bude kao nekakva gesta, da se proslavi povratka. Jednostavno.

2.13.

CAROL (*preglasno, s previše energije*): A čekaj, čekaj, što ti misliš, misliš da tamo ne žive djeca?

FRANK: Ma ne, ne, jasno, jasno, oprost, jasno...

Kratka stanka.

CAROL: Oprosti, oprosti...

FRANK: Ne, ne, imaš pravo, imaš pravo...

CAROL: Svejedno, malo sam...

LIZ: Ma nema problema, nema problema.

FRANK: Vina? Još vina?

MARTIN: Može, može. (*Kratka stanka.*) Odlično. (*Kratka stanka.*) A Kathie sad ide u školu.

FRANK: Je, je, sad će, poći će u školu nakon ljeta. (*Kratka stanka.*) Ali već sve može, mudrica mala, bucika dobra, zna računati, zna pisati.

MARTIN (*šali se, sretan je s čašom u ruci*): Što? Već zna pisati? Odakle joj to? Vas dvoje uopće niste neko ludilo od inteligencije... (*Franku.*) Ti još ni danas ne znaš čitati ni pisati kako treba.

CAROL (*ljubazno šaljivo, možda ga je lupila u rebra*): Tupan glupan! Ma daj, daj, dosta, dosta, mislim, sjajno je što uz njega ja još nisam popizdila...

LIZ: Napisala je Annie ovo pismo, moram vam ga pročitati, evo, evo, sama ga je napisala... s pet, s pet, mislim. (*Smije se.*) Koji put je se bojim.

FRANK: Mislim, pojma nemam, od mene to nema, to imate pravo, u školi sam bio totalna nula, ali ona... ne znam, ne znam, ona zna čitati i pisati, mislim, samo tako...

CAROL: Samo tako...

LIZ: Evo, tu je pismo, ona joj želi poslati svoju lutku, svoju najdražu lutku, Peggy Pickit se zove, vi za takvu još ne znate, takvih, mislim, još nije bilo kad ste otišli, pogledajte vi to... nevjerojatno... sve od gume... pogledajte, ajde, aha, aha...

Izmijenjena glasa, igra se s lutkama.

PEGGY PICKIT: "Hej, hej, Annie-Abeni, napisala sam ti pismo."

ANNIE-ABENI: "Napisala si mi pismo... a zašto, ha, misliš da me tvoja pisma zanimaju, što ću s tim pismom?"

PEGGY PICKIT: "Pa pročitati ga, kozo glupa."

ANNIE-ABENI: "Ali ja tvoj jezik ionako ne razumijem."

PEGGY PICKIT: "Onda ti ga netko mora PRE-VES-TI, ti šašavice."

2.14.

MARTIN: Sve vrijeme držala je pismo u rukama. (*Kratka stanka.*) A njemu je bilo neugodno. (*Kratka stanka.*) Frank i dijete... ne vjerujem da je htio dijete. Ona ga je htjela. I vjerojatno ga je svemu naučila. Mislim da ga nije uopće zanimalo, mislim da ga to dijete nije uopće zanimalo.

3.1.

LIZ: Mislila sam da će djevojčicu posvojiti. Annie. I da će je dovesti. Bila sam potpuno sigurna da će je dovesti. (*Kratka stanka.*) A poslije se derala na mene: Ne možeš samo tako uzeti dijete, pa kako, mislim... ne možeš samo tako reći to je sad moje dijete, kako ćeš s djetetom preko granice, bez putovnice, bez...

CAROL (*najednom viče*): Ne možeš samo tako uzeti dijete, pa kako, mislim... ne možeš samo tako reći to je sad moje dijete, kako ćeš s djetetom preko granice, bez putovnice, bez...

3.2.

LIZ (*izmijenjena glasa*):

PEGGY PICKIT: "Hej, hej, Annie-Abeni, napisala sam ti pismo."

ANNIE-ABENI: "Napisala si mi pismo... a zašto, ha, misliš da me tvoja pisma zanimaju, što ću s tim pismom?"

PEGGY PICKIT: "Pa pročitati ga, kozo glupa."

ANNIE-ABENI: "Ali ja tvoj jezik ionako ne razumijem."

PEGGY PICKIT: "Onda ti ga netko mora PRE-VES-TI, ti šašavice."

Kratka stanka.

MARTIN: Annie se uvijek veselila vašim pošiljkama – stvarno, hvala vam za sve što ste poslali...

LIZ: Ne, ne, mi kažemo hvala, hvala vam što ste nam omogućili da pomognemo.

FRANK: Slat ćemo, dakako, i dalje...

LIZ (*zabavlja je to što se njezin muž najednom angažirao*): "Čemo", "mi ćemo", to je dobro...

FRANK (*razdraženo*): Ti, O.K., ti...

LIZ: Nije to prigovor... znam da imaš druge i drugačije...

FRANK: Ti šalješ – ja ne šaljem, ali zato...

LIZ: Ma jasno, jasno, samo morate reći kome da sad šaljem stvari, u čije ruke, tako da joj sigurno stignu...

FRANK (*dobrog raspoloženja*): A kako joj je? Kako joj je u školi?

3.3.

CAROL: Nisam im mogla reći... nisam i nisam. (*Kratka stanka.*) Htjela sam je povesti sa sobom, oh, da sam mogla, ma ništa ne bih radije od toga, ništa...

MARTIN: Svo vrijeme držala je to pismo u rukama i govorila o svojoj kćeri, kćeri, kćeri, samo o kćeri, o neobično darovitom djetetu...

3.4.

FRANK (*dobro raspoložen*): A kako joj je? Kako joj je u školi?

LIZ (*igra se s lutkama*):

PEGGY PICKIT: "No? No, i kako si?"

ANNIE-ABENI: "Dobro, dobro, hvala, a kako si ti?"

PEGGY PICKIT: "Oh, ja sam super, danas ću spavati kod svoje prijateljice Britt, moj tata kaže da je Britt od plastike, ha-ha-ha, a za mene nije posve siguran jesam li ili nisam i ja od plastike, ali, hej, ja mislim da smo nas dvije od krvi i mesa. A ti?"

ANNIE-ABENI: "Ja? Ja sam od drva, netko me je izrezbario."

PEGGY PICKIT: "Ne, ne, ne i ne, pa ti imaš plavu traku za kosu, ti nisi od drva, ti si isto tako od krvi i mesa."

3.5.

FRANK: Suze. Suze bijesa. Trebao sam vidjeti. Ili: vidio sam ih – trebao sam vidjeti da će se pojaviti.

3.6.

CAROL: I onda ona stvarno odluči pročitati pismo i stvarno nam čita to jebeno pismo.

3.7.

LIZ (*kao*):

PEGGY PICKIT: "A za mene nije posve siguran jesam li ili nisam i ja od plastike, ali, hej, ja mislim da smo nas dvije od krvi i mesa. A ti?"

ANNIE-ABENI: "Ja? Ja sam od drva, netko me je izrezbario."

PEGGY PICKIT: "Ne, ne, ne i ne, pa ti imaš plavu traku za kosu, ti nisi od drva, ti si isto tako od krvi i mesa."

Kratka stanka. LIZ odlaze lutke.

LIZ: Mislim, sama je napisala pismo, bez ičije pomoći, zar to, mislim, nije... zar to nije super, a onda je spakirala sve igračke koje joj želi poslati i njezinu najdražu Peggy Pickitt.

CAROL: Peggy Pickitt?

LIZ: Tako se zovu...

CAROL drži plastičnu lutku.

LIZ: A ja joj sve vrijeme govorim da je to glupost jer Annie sigurno treba druge stvari, a ne tu plastičnu lutku. Možda je sad već i prestara za nju, ali ona je svakako želi poslati – to je super, zar nije?

CAROL (*pokušava plastičnu lutku osoviti na stol, ali lutka pada*): Oh...

LIZ: Ne može stajati sama, treba joj plastični stalak za noge, vidi...

MARTIN (*prekida je*): Ali mi s njom trenutačno nemamo kontakta...

Kratka stanka.

LIZ (*nasmije se, s nevjericom*): Što?

Kratka stanka.

MARTIN: Trenutačno nemamo kontakta s Annie...

Kratka stanka.

LIZ: Nemate kontakta – kako to? (*Kratka stanka.*) Nemate kontakta. Pa to je zabrinjavajuće.

MARTIN: Da, strašno. (*Kratka stanka.*) Ali to se događa, jednostavno ne možemo ni do koga, to nije razlog da čovjek bude zabrinut. To se događa.

Četvorka nekoliko trenutaka sjedi šutke i razmišlja.

MARTIN: Me ne, mislim, stvarno, to se događa. Shvaćate – to nije razlog da čovjek bude zabrinut, nama je to poznato, u šest godina često smo bili odsječeni. Razlog može biti i u vremenu. U kiši.

3.8.

CAROL: Annie nije bilo njezino pravo ime, nije se zvala Annie, mi smo je samo tako nazvali... (*Napravi smiješan pokret usnama.*) Nije puno govorila. Mogla je govoriti, kojiput je nešto i rekla, ali uglavnom nije govorila ništa. Nije imala više od sedam ili osam godi-

na, pretpostavljam – to baš i nije bilo lako procijeniti... Bila je sama i nije joj bilo dobro, dakle, brinuli smo se za nju, i tako... očito nije imala nikoga, nije imala novaca, a i odakle bi, nije imala obitelji... pa je konačno ostala kod nas. Prihvatili smo je, dakle, ne mi, već cijeli tim, cijela grupa, iako centrala to nikako ne tolerira i izrijekom odgovara od toga, ali što smo mogli, bila je bolesna, trebala je lijekove, svakodnevno, redovito, inače bi joj preostalo nešto manje od pola godine života. Ili u najboljem slučaju još pola godine. Uz lijekove joj je bilo bolje, ali zastalno je nismo mogli uzdržavati, sve to košta, nismo joj tek tako mogli davati stvari i nismo imalo dovoljno novaca, dakle, pisali smo prijateljima, Franku i Liz, na primjer, a oni su bili super, fakat super, oni su preuzeli sve: troškove liječenja i prehrane. Stigli su novci, a onda su stigla i pisma. Hej, Annie, kako si? Hej, Annie, i mi imamo kćer, Kathie, nadamo se da ćeš je jednoga dana upoznati. Hej, Annie, zamisli što se Kathie danas dogodilo.

LIZ: Hej, Annie, znam da još ne znaš čitati i pisati, tek ćeš naučiti, ali želiš li nam možda naslikati nešto? Bilo bi super.

3.9.

MARTIN: Razlog može biti i u vremenu. U kiši.

Kratka stanka.

LIZ (*s čašom u rukama*): Pa ipak zabrinjava, zar ne? (*Kratka stanka. Odluči promijeniti temu.*) Promijenili ste se, naočigled, imate drugačiji pogled, izgledate kao što izgledaju ljudi koji su nešto vidjeli...

CAROL: Ne znam – a kako izgledaju ljudi koji su nešto vidjeli, kako izgledaju? (*Kratka stanka.*) Ne mogu reći da smo baš puno toga vidjeli... Zapravo i nismo izlazili izvan kruga bolnice. Ne možeš samo tako ući u auto i odvesti se nekamo...

LIZ: Ali imate u očima onaj izraz "tamo, tamo daleko"...

MARTIN: No sad smo opet tu...

LIZ: Ali taj pogled...

CAROL: No da...

LIZ: ... je seksi. Da, seksi.

MARTIN: Hvala.

LIZ: Molim. You're welcome! Nema problema.

3.10.

MARTIN: Uvijek sam govorio da ne možemo preuzeti odgovornost. Situacija nije bila u našim rukama, nimalo.

Uvijek se može nešto dogoditi. I ne smijemo se vezati, jer tada nastaju ovisnosti. I na jednoj i na drugoj strani.

3.11.

LIZ: ... je seksi. Da, seksi.

MARTIN: Hvala.

LIZ: Molim. You're welcome! Nema problema.

CAROL: Ali kao što sam rekla, puno toga baš i nismo vidjeli. (*Kratka stanka.*) Vidjeli smo znatno manje nego što bi se očekivalo... (*Kratka stanka. Smije se svojoj spoznajli.*) Zapravo, najviše toga vidjela sam kad smo doletjeli kući.

FRANK: Nakon šest godina...

CAROL: Nismo se baš kretali, na početku jesmo, na početku smo još i išli, ali potom...

FRANK (*smijući se*): Pa to je kao u...

MARTIN: Jednostavno...

FRANK (začudeno se smije): No da...

MARTIN: Jednostavno nismo... (*Slegne ramenima.*) Ne možete si predstaviti...

Stanka. Promjena teme.

CAROL: Lijepa kuća.

LIZ: S garažom. Vidjeli ste? Imamo garažu. (*Kratka stanka.*) Grozno, zar ne?

MARTIN: Ja ne...

LIZ: Pa, garaža, to je, mislim, ono, zadnje od zadnjeg...

MARTIN: Zašto? Moji stari su imali garažu.

LIZ: Da, točno, i moji, a sad je imamo i mi, strašno, zar ne?

FRANK: Nisam znao da si protiv garaže...

LIZ: I u toj garaži stoji auto i leže neke stvari, zimske gume, na primjer...

CAROL: Pa to je super, htjela bih imati garažu... mislim, mi nemamo ni kuću. (*Smije se.*) Sad već bi i kuća bila o.k., ha?

LIZ: ... pa Frankova daska za surfanje koju više nitko ne koristi jer daskom za surfanje možeš surfati samo tamo gdje ima valova, gdje se valovi razbijaju o obalu, a tamo gdje se valovi razbijaju o obalu opasno je za Kathie, ona tamo ne može plivati, pa zato za ferije ne možemo tamo gdje ima valova i daska za surfanje već pet godina visi na zidu, živa zakopana: garaža kao mauzolej za dasku za surfanje. Da. I svakog dana prizor garažnih vrata, oh, Frank je već kod kuće, eno tamo stoji auto, ili oh, Frank se još nije vratio, auta još nema, uvijek lijepo vrata gore, vrata dolje, mislim, vi ulažete svoj život kako biste drugima pomogli, a mi

otvaramo i zatvaramo, otvaramo i zatvaramo garažna vrata.

3.12.

MARTIN: Stvarno je tako kao što se govori, naime, porežeš se negdje, a rana zacjeljuje, ali ne do kraja, da poludiš...

3.13.

LIZ: I svakog dana prizor garažnih vrata, oh, Frank je već kod kuće, eno tamo stoji auto, ili oh, Frank se još nije vratio, auta još nema, uvijek lijepo vrata gore, vrata dolje, mislim, vi ulažete svoj život kako biste drugima pomogli, a mi otvaramo i zatvaramo, otvaramo i zatvaramo garažna vrata.

Kratka stanka.

CAROL: Katkad se pitam ne bi li bolje bilo – ne bi li bolje bilo da nikad nismo ni otputovali.

Kratka stanka.

LIZ: Što? Ali zašto... pa o tome su svi pričali, tamo trebaju liječnike, trebaju sestre, a svi, svi su ostali, kao i mi, točno kao i mi, samo vi niste... pa to je, mislim... pa to je super, sjajno...

CAROL: Da, ne znam bi li tebi bilo super i sjajno kad bi... mislim, mi, ili ja, govorit ću samo o sebi, ne moram govoriti za oboje... mi smo sad tu i nemamo ništa, apsolutno ništa, nemamo kuće, nemamo obitelji, trenutačno nemamo čak ni posla – dobro, sve se to može promijeniti, ali ja fakat ne znam što ću tu, ne razumijem što se zbiva, izgubila sam kontakt, moram nadoknaditi posljednjih pet-šest godina, pojma nemam kako, to se jednostavno ne može, ja to jednostavno neću moći... više ništa ne razumijem i iskreno rečeno pitam se je li sve to vrijedilo, je li uistinu bilo vrijedno...

LIZ: Ma je, je, pa vi ste...

CAROL: Ma jasno, pomogli smo ljudima ili smo im barem pokušali pomoći, ali zbog toga te svatko ne gleda ljubavno i prijateljski, ne, ne, nije to tako, ne kažu ti svi hvala, hvala, mislim, i ne moraju, stvarno ne moraju, ne radi se o tome, mi smo ljudima pomogli, a poslije se oni međusobno kolju i pale jedni druge, i nas su zamalo ubili, eh, a onda uvijek negdje sretnes nekakvog mudrosera koji kaže neka se mi lijepo jebemo sa svojim džipovima i voki-tokijima jer se samo pravimo važni, jer će se zbog nas problemi samo još nago-

milati, eh, to ti sebi trebaš predstaviti, znaš! (*Kratka stanka.*) Ima područja na kojima žive samo još djeca i starci.

Kratka stanka.

LIZ: No da...

CAROL: Ne, ne, probaj zamisliti, stvarno probaj... Kao da smo mi krivi... mi...

FRANK: Ma jasno...

LIZ: Ma jasno?

FRANK: Pa svatko zna da je to samo jedna od onih obli-
gatornih mjera za stvaranje novih radnih mjesta.

CAROL: Što?

3.14.2.

MARTIN: Ta misao baš i nije bila originalna i nismo je čuli
prvi put. Čuli smo je češće.

3.14.3.

FRANK: Pa svatko zna da je to samo jedna od onih obli-
gatornih mjera za stvaranje novih radnih mjesta.

CAROL: Što? Što, za Boga miloga?...

MARTIN: A daj, daj, daj.

3.13.4.

CAROL: Malo pripita, možda... da... ali minimalno...

3.14.5.

MARTIN: A daj, daj, daj.

FRANK: Pa to se zna, to se zna...

LIZ: Što, ovaj?...

CAROL: A ne, ne...

MARTIN se smije.

FRANK: Cijele gradske četvrti pomagača i dragovoljaca, i
oni se lijepo naviknu na stil života...

CAROL: Na kakav stil života, na kakav stil života?

FRANK: Ah, daj, automobili...

CAROL: Kakvi automobili?

FRANK: Kućne pomoćnice, sobarice...

CAROL: Kakve kućne pomoćnice? Reci, je si li ti... o čemu
ti to pričaš?

MARTIN pije.

FRANK: Super raspoloženi pomagači i dragovoljci, koji s
kućnim pomoćnicama i sobaricama provode najbolje
dane svoga života i uvijek imaju novaca u džepu,
kupovna moć, kupovna moć, znaš...

CAROL: Reci...

FRANK: A drugi...

LIZ: O čemu ti pričaš? Pa ti nemaš blagog pojma...

CAROL: Pa ti nemaš blagog pojma!

FRANK: Pa o tome se stalno piše... to pišu svi...

LIZ: Pa čak i kad bi...

FRANK: Kad bi što?

LIZ: Ma to su glasine, mislim, o tome možeš pričati ako si
bio tamo ili ako si rođen tamo.

FRANK: A ma nemoj, novi kolonijalizam... dolazi odavde...

LIZ: Ako si rođen tamo...

FRANK: Ili tako nekako.

CAROL: Ma sranje, sranje, totalno sranje...

FRANK: Dobro, dobro, šutim, šutim...

CAROL: Totalno sranje...

FRANK (*smijući se*): Od mene više ni riječi!

CAROL: Totalno sranje...

3.15.

FRANK: A onda se ispostavi da je on nju prevario, s nekom
djevojkom ili medicinskom sestrom... I da je i ona
njega prevarila, s kolegom, liječnikom iz Montreala.
Koji se zove Rob. Ili (*francuski izgovoreno*) Robert.

3.16.

CAROL: Totalno sranje...

Kratka stanka. Svi se smire.

LIZ: Uistinu izgledate... drugačije, kao da ste promijenili...

*CAROL još uvijek razmišlja o prethodnoj temi i najed-
nom doista pobjesni.*

CAROL: Iako - jasno - najbolji dani života - jasno, najbo-
lji dani života...

3.17.

MARTIN: Pogriješili smo što smo otišli. Ali dobro: tko zna
što bi od nas bilo da samo ostali ovdje. Nismo htjeli
djecu, nikad ih nismo htjeli, to je bila gotova stvar, u to
smo bili sigurni. Ali u drugačijoj situaciji... tko zna.
(*Kratka stanka.*) Ja nisam bio za to da je prihvatimo.

3.18.

*CAROL još uvijek razmišlja o prethodnoj temi i najed-
nom doista pobjesni.*

CAROL: Iako - jasno - najbolji dani života - jasno, najbo-
lji dani života... (*Kratka stanka. Najednom počne urla-*

ti na MARTINA.) A ti si morao prtljati s onom svojom
malom frendicom, morao si, ha... A jesi li uopće sigu-
ran da od nje nisi pokupio nešto, ja baš ne bih bila
sigurna... (*Kratka stanka.*) A onda eto blesače koja
kaže da je trudna. I da je dijete njegov.

MARTIN: Kako trudna, kako može biti trudna, što ja imam
s tim što je ona trudna?... Nisam ja tu ništa, mislim,
zbog čega bi ona bila trudna?...

3.19.

FRANK: I onda se ispostavi da je on nju prevario, s nekom
djevojkom ili medicinskom sestrom, to nisam točno
shvatio, a i da je ona prevarila njega, s kolegom, s dru-
gim liječnikom, iz Quebecka, iz Montreala, i da je taj
liječnik, Rob ili Robert, također nešto prtljao s onom
djevojkom ili medicinskom sestrom. Prije. (*Kratka
stanka.*) S medicinskom sestrom s kojom je Martin
kasnije... (*Kratka stanka.*) I sad nitko ne zna tko se od
koga... možda... i nitko ne želi otići na pregled, nitko
ne želi testirati krv. Nitko ne želi znati. (*Kratka stan-
ka.*) Totalno ludilo.

4.1.

MARTIN (s čašom u rukama): Bijelac, turist s ruksakom,
upozna u Lagosu djevojku, Adisu...

LIZ: Adisu?

MARTIN: Adisu. Adisa je, misli, zapanjujuće lijepa, toliko
lijepa da mu uistinu zastaje dah, nema riječi, izvan
sebe je. Ima osjećaj da su ona i on rođeni jedno za
drugo, pokušava stupiti s njom u razgovor, pokušava
je nasmijati, zove je na ručak, šalje darove, radi sve
što zna i može, ali ona kaže: "Ma što je, Bundevice",
zove ga Bundevice jer ga je sunce luđački opeklo,
"reci, što zapravo želiš od mene?"

CAROL: "Ma što je, Bundevice, reci, što zapravo želiš od
mene? Izgledaš kao bundeva, znaš li to?"

MARTIN: A on kaže: "Adisa, mi smo rođeni jedno za drugo,
ti si za mene poput priviđenja, ti si najljepše stvorenje
koje sam ikada vidio." A ona kaže: "Prestani, prestani,
Bundevice."

LIZ: "Prestani, prestani, Bundevice."

MARTIN: A onda još kaže: Zar ne vidiš što je?

Što, što je?

Pogledaj, pogledaj moj jezik, bolesna sam, ozbiljno
sam bolesna, i umrijet ću, i moja majka će umrijeti, i
moja sestra, i moja braća, svi ćemo umrijeti jer nema-
mo novaca otići liječniku, a osim toga ovdje ni nema

dovoljno liječnika, nedostaju i kreveti i medicinske
sestre i bolnice i lijekovi, ali sve više i više ljudi oboli-
jeva ponajprije zbog toga što nemaju pojma što se
ovdje zbiva i što nitko ne shvaća koliko će ljudi umri-
jeti ako se ovako nastavi.

Kratka stanka.

MARTIN: I tada turist s ruksakom odluči nešto poduzeti.
Kupi avionsku kartu, odleti u New York, stane na ulicu
i govori, zaustavlja ljude, sve više, sve više ljudi, govori
im što je vidio, pripovijeda o Adisi i o njezinu stanju,
pripovijeda o njezinoj sestri, o majci i bratu, i da im je
potrebna pomoć, da nešto treba učiniti, i sve više ljudi
ga sluša, najprije ih je nekolicina, zatim nekoliko sto-
tina, pa tisuća, zatim još više, i konačno, konačno
govori pred svim svjetskim državnim glavešinama i
kaže im: moramo nešto učiniti. Moramo pomoći. I
sad... (*Kratka stanka.*) I sad se događa nešto veličan-
stveno. A to što se događa toliko je važno, toliko lije-
po i za cijelo čovječanstvo toliko značajno... kao na
primjer onaj trenutak kad se čovjek uspravio ili kao
otkrice da zemlja nije ploča ili kao Francuska revolu-
cija ili kao ukidanje ropstva... Događa se nešto što je
zacijelo čovječanstvo značajno kao i otkriće penicilina
ili rengenskih zraka, izbavljenja ljudi iz Auschwitzta ili
otkrice žarulje ili telegrafa. Stvari se počinju mijenjati,
za Adisu i za sve druge grade se bolnice, dolaze
liječnici, dolaze lijekovi, na tone, otvaraju se bespla-
tne škole u kojima djeca ne uče samo čitati i pisati,
nego i kako se zaštititi od bolesti. I što se događa
potom? Potom se događa čudo ostvareno zaje-
dničkim naporom svih naroda na Zemlji: ljudi više ne
umiru. Bolesnima je najednom bolje. Ljudi, koji su još
do maloprije mislili da neće dočekati iduću nedjelju,
ustaju i počinju raditi.

Kratka stanka. MARTIN popije gutljaj.

MARTIN: I čovjek se vraća, vraća se Bundevice, opet ga je
sunce luđački opeklo, nešto je stariji, ali inače izgleda
dobro, čak odlično, susreće Adisu, ona još malo kaš-
lje, ali inače joj je dobro kao što joj već dugo nije bilo,
i ona veli: "Bundevice, daj reci, spasio si svijet samo
da na mene ostaviš dojam. Nevjerojatno: nemoj mi
reći da si spasio svijet samo zato da bi na mene osta-
vio dojam."

LIZ se smije. FRANK i CAROL također.

MARTIN: A on veli: "Pa jasno, a što si mislila, tako je,

Adisa. Ti si najljepša."

A ona odvratila: "To je bilo vrlo lijepo od tebe, uistinu vrlo lijepo, i ja neću biti nezahvalna, ali iskreno govoreći: od nas neće biti ništa, imam drugoga."

A ona: "Kako to misliš, ja kod tebe nemam nikakve šanse? Daj da barem podemo dva-tri metra držeći se za ruke..."

"Ne, ništa od toga", kaže ona.

A ona: "Zar kod tebe nemam nikakve, ni najmanje šanse?"

A ona: "Da, nažalost, to je tako, tako je to, nažalost. Doviđenja, puno hvala i svako dobro."

Smješkanje.

5.1.

FRANK: I onda se ispostavi da je on nju prevario, s nekom djevojkom ili medicinskom sestrom, to nisam točno shvatio, a i da je ona prevarila njega, s kolegom, s drugim liječnikom, iz Quebecka, iz Montreala, i da je taj liječnik, Rob ili Robert, također nešto prtljao s onom djevojkom ili medicinskom sestrom. Prije. (*Kratka stanka.*) S medicinskom sestrom s kojom je Martin kasnije... (*Kratka stanka.*) I sad nitko ne zna tko se od koga... možda... i nitko ne želi otići na pregled, nitko ne želi testirati krv. Nitko ne želi znati. (*Kratka stanka.*) Totalno ludilo.

5.2.

CAROL (*najednom počne urlati na MARTINA*): A ti si morao prtljati s onom svojom malom frendicom, morao si, ha... A jesi li uopće siguran da od nje nisi pokupio nešto, ja baš ne bih bila sigurna... (*Kratka stanka.*) A onda eto blesače koja kaže da je trudna. I da je dijete njegovo.

MARTIN: Kako trudna, kako može biti trudna, što ja imam s tim što je ona trudna?... Nisam ja tu ništa, mislim, zbog čega bi ona bila trudna... (*Pomalo iracionalno.*) Mislim, pitanje nije jesam li ja imao s njom nešto što nisam, ja s njom nisam imao ništa, nego je pitanje tko s njom nije imao ništa, s njom su svojedobno svi imali nešto, svi, samo ja nisam, Rob jest, na primjer. (*Oponaša je, začuden.*)

Molim, Rob?

Iz "Montreala".

Rob? Kada?

Prije nego što si ti s njim...

Ali ja s Robom nisam imao ništa...

Ma daj, pa vidjela sam, vidjela sam, a prije nego što si ti s njim, on je s njom, a tko zna, možda je on pokupio od nje...

A ti od njega...

A ja od tebe...

Brzo to ide, brzo – i jednostavno, tko zna!

5.3.

CAROL: Voljela bih djecu, stvarno bih voljela. Ali kad mi je to postalo jasno, bilo je prekasno. Sad je prekasno. Ili možda još nije. Ali sad više ne mogu, sad više nema nikakvog smisla. Gotovo je, prošlo.

5.4.

MARTIN: Brzo to ide, brzo – i jednostavno, tko zna!

Dugačka stanka. FRANK se nakašlje, toči vino.

5.5.

LIZ: Najprije sam mislila napraviti nešto afričko, kakva glupost, iskreno rečeno, ne bih ni znala što... Ali pravi razlog je što nisam htjela sve vrijeme stajati u kuhinji dok se drugi zabavljaju, dakle, već sam popodne nešto onako nabacala u tavu. Nešto što se može jesti i hladno. Celer, masline, kapare, groždice. Pinjole. (*Kratka stanka.*) I patlidžane, dakako. Gotovo sam zaboravila, narežeš ih na kockice, posoliš, puštiš nekoliko sati da se ocijede, osušiš i ispržiš. Makneš patlidžane iz tave, obrišeš je i pirjaš ostalo dok celer ne omekša. Onda dodaš patlidžane. I ocat. Pričekaj dok ocat ne ispari. Potom dodaš sol i papar. (*Kratka stanka.*) Salata od šampinjona s parmezanom. (*Kratka stanka.*) Svjež kruh. Neka vrst geste. (*Kratka stanka.*) Miriše božanski. (*Kratka stanka.*) Sve to možeš jesti i hladno.

5.6.

MARTIN: Brzo to ide, brzo – i jednostavno, tko zna!

Dugačka stanka. FRANK se nakašlje, toči vino.

FRANK: Aha, a svejedno sam htio pitati... (*Kratka stanka.*) Bez obzira što se trenutno... ne kontaktira... kako dalje s novcem, mislim, mi jednostavno šaljemo dalje ili?... (*Kratka stanka.*) Mislim, to što ste se vratili ne mijenja ništa što se... što se situacije tiče, mi i dalje šaljemo stvari, evo, ovo pismo od Kathie, na primjer, i lutku Peggy Pickit...

LIZ: Ne zna ni kako izgleda, proizvodi se tek nekoliko godina, totalno ludo, vidi, to su takve lutkice, a odjeća je od gume ili od lateksa, ludo, zar nije, što se sve s tim može učiniti...

MARTIN: Dakle, zasad... zasad ništa ne bih slao...

FRANK: A zašto?

MARTIN: Nemojte zasad ništa slati, neće stići – barem ne sada...

FRANK: A zašto ne?

MARTIN: Pa zato jer...

LIZ: Dosad je sve stiglo, zar ne? Stvari su stigle, a pisma...

MARTIN: Da, ali trenutno... trenutno nema nikoga tko bi... pretpostavljam.

LIZ: Nema nikoga? Pa mora biti nekoga...

MARTIN: Privremeno. Pretpostavljam. Valjda još uvijek.

LIZ: Što? (*Kratka stanka.*) A Annie?

MARTIN: Nije više išlo, došlo je do... postalo je preopasno. (*Kratka stanka.*) Nije više išlo. Nitko nije dolazio, nitko nije ni mogao doći, ceste su postale nesigurne... (*Kratka stanka.*) Mislio sam da vi to znate.

FRANK: Ne...

LIZ: A sada?

CAROL: Sada? Što sada?

LIZ: Što će biti sada?

CAROL: Ne znam. Ne znam. Ne možemo ni do koga.

MARTIN: Vjerojatno se nekoliko medicinskih sestara opet prihvatilo liječničke skrbi...

CAROL (*smijući se*): Ali ne mora biti. Može biti da su sve uništili i poharali.

FRANK: A pa mislim... pa to treba...

LIZ: Pa to je nemoguće...

CAROL: Znam...

LIZ: Ljude valja zbrinuti...

CAROL: Da, da...

LIZ: Ako ne dobiju lijekove onda je cijeli tretman...

CAROL: Znam, znam... (*Kratka stanka.*) Mi nismo mogli ništa učiniti, morali smo otići...

LIZ: Ali... ljudi...

CAROL: Spremali su se, htjeli su se međusobno...

LIZ: O Bože. (*Šutnja.*) A Annie?

CAROL *slegne ramenima.*

LIZ: Što to znači? Što to znači? (*Kratka stanka.*) Zašto je jednostavno niste povelili sa sobom, niste je smjeli ostaviti...

5.7.

MARTIN: Stvarno je tako kao što se uvijek govori, naime,

porežeš se negdje, a rana zacjeljuje, ali ne do kraja, da poludiš...

5.8.

LIZ: Zašto je jednostavno niste povelili sa sobom, niste je smjeli ostaviti...

MARTIN: A kako, kako ti to zamišljaš...

LIZ: Kako ste je mogli samo tako ostaviti samu, jednostavno ste je prepustili sudbini, i što će sad biti s njom?...

CAROL: Otišla je, nje nije bilo onog dana kad smo... možda je negdje postojao još netko, baka, tetka, što ja znam, pa uvijek je moguće da se odnekud pojave nekakvi rođaci...

LIZ: A tako, a ja sam mislila da nije imala nikoga... o kakvim ti to rođacima govoriš, pa nije bilo nikoga, sam si to rekao, samo još djeca i starci, ovisila je isključivo o tebi...

CAROL: Pa ne možeš samo tako uzeti dijete, kako... ne možeš reći, eh, to je sad moje dijete, kako ćeš s djetetom preko granice, bez putovnice, bez...

Kratka stanka.

LIZ (*čita pismo*): "Draga Annie, ja sam dobro. A kako si ti?" (*Kratka stanka. Bori se sa sobom.*) "Meni je dobro. A kako si ti?" (*Ne može nastaviti. Baci pismo pred sebe na stolić.*) I što ću joj sad reći? Što ću joj sad reći?

CAROL: Kome?

LIZ: Kathie.

Kratka stanka.

LIZ: I što ćemo sad s tim?

Još uvijek drži pismo u rukama. Pred njom su lutke.

LIZ: Što ćemo sad s tim?

CAROL: Nemam pojma.

LIZ: Mislim, nešto moram s tim. Pa ne mogu lutku vratiti Katie. Mogu li? (*Sve se više uzrujava.*) Da je bacim?

Mogu je jednostavno baciti...

FRANK: Pričekajmo nekoliko dana...

LIZ: A zašto bismo čekali, što ćemo čekati, ne vjerujem da je još živa, ali da, svakto se voli zavaravati.

Stanka.

5.8.2.

FRANK: Hej, nakon ohohe godina dao sam popraviti svoj stari gramfon. Ne znam, mislim da je bio pokvaren petnaest ili dvadeset godina.

Zatrese glavom u nevjerici da ta stvar još može funkcionirati.

FRANK: Eh, mislim da su ovu ploču nabavili još moji roditelji.

Stavi ploču na gramofon, može biti neka stara snimka Beach Boysa. Moglo bi biti i nešto što pripada američkom pokretu za građanska prava, poput pjesama Petea Seegera ("We shall overcome") s koncerta u Carnegie Hallu.

FRANK, LIZ, MARTIN i CAROL sjede šutke, piju, možda puše i slučaju pjesmu.

5.8.3.

LIZ (postepeno sve uzrujanija): Svatko sebe voli zavaravati. (Kratka stanka.) Nemojte misliti da sam munjena... samo zato što tu sjedim s pismom i lutkom svoje kćeri. Nema se što čekati, to svi znamo, ako Annie ne dobiva lijekove, ako redovito ne dobiva lijekove, o tome se radi, je l', ako se nitko o njoj ne brine onda nema nikakve šanse, nema ni najmanje šanse, krepat će... a mi to tako nekako prihvaćamo jer navodno nije u našoj moći da tu išta promijenimo, mislim, ako je – možda – kojim slučajem još živa, a zapravo je već sad mrtva, mrtva, pa to je jasno ko pekmez, to vi znate jednako dobro kao i ja, to svi vi ovdje znate jednako dobro kao i ja...

Zgužva pismo, rastrga drvenu lutku i lutku Peggy Pickit i baci obje u kut.

Svi na trenutak zastanu u pokretu.

CAROL snažno ošamari Liz.

LIZ joj uzvratilom mjerom.

5.9.

MARTIN: Toliko se veselila. Čak je i zaplakala kad smo se sreli. Uistinu je bila... izvan sebe. Toliko je bila uzbuđena, govorila je previše, a pritom je bila tako vesela, uistinu, brbljala je budalaštine, od uzbuđenja je klepetala i klepetala samo da nešto govori, i znala je to, i rekla je to, bila je takva kakva je zapravo uvijek... kakva je bila i prije.

5.10.

CAROL snažno ošamari Liz.

LIZ joj uzvratilom mjerom.

5.11.

CAROL: Rekla je da ne želi sve vrijeme stajati u kuhinji, dakle, nekakve je stvarčice bacila u tavu. Nešto što se može jesti i hladno. Patlidžane, celer, masline, kapa-re, grožđice. (Kratka stanka.) Pinjole. Salata od šampinjona s parmezanom. Svježi kruh. Sama je ispekla kruh. (Kratka stanka.) Mirisao je božanski.

5.12.

CAROL snažno ošamari Liz.

LIZ joj uzvratilom mjerom.

Nitko ništa ne govori. Nakon nekog vremena:

CAROL: Žao mi je. (Kratka stanka.) Žao mi je. Oprosti.

Kratka stanka.

LIZ: Ne, meni je žao, oprosti. Oprosti.

Žene pogledaju jedna drugu i zagrije se.

LIZ: Tako mi je žao.

CAROL: Ne, ne, meni je žao, stvarno, stvarno mi je žao, nisam tu smjela, oprosti mi.

Grle jedna drugu i plaču.

FRANK: Još pića?

MARTIN: Rado, rado...

FRANK napuni MARTINOVU čašu. Pričeka hoće li se žene razdvojiti, one se ne razdvoje. Nakon nekog vremena:

FRANK: Hoćete li i vi? Biste li i vi još popile?

LIZ (potvrđi plačno.): Mhm.

FRANK (CAROL): Ti isto?

CAROL: Da, molim.

LIZ (gotovo da se mora nasmijati): Užasna sam, užasna sam. (Opet plače.) Žao mi je. Žao mi je.

Žene se konačno razdvoje.

FRANK (pokuša biti duhovit): Hej... a joj, a joj!

Čeka reakciju, reakcije nema.

FRANK: O joj, o joj, o joj... Ha?! Ludilo... i sve to zbog...

Kratka stanka.

LIZ (krajnje razdražena): Ne moraš se sad truditi biti duhovit. Ne moraš se truditi popraviti atmosferu.

5.13.

CAROL: Mirisao je božanski.

5.14.

LIZ (krajnje razdražena): Ne moraš se sad truditi biti duhovit. Ne moraš se truditi popraviti atmosferu.

FRANK: Hej... trenutak...

LIZ: Ti uopće ne kužiš što se tu zbiva.

FRANK: Ne trebaš se derati na mene, što sam ti učinio?...

LIZ: Ti si u najboljem slučaju samo fizički prisutan...

FRANK: Ma čekaj, čekaj, što ti je, čekaj?!

LIZ: Pojma, kužiš, nemaš blagog pojma...

FRANK: Možeš li, molim te...

LIZ: ...ni najmanjeg, najmanjeg...

FRANK: Hoćeš li se prestati derati na mene...

LIZ: ...pojma ti nemaš o čemu se tu radi...

FRANK: A ne?

LIZ: Ne kužiš, ne kužiš, ili ako kužiš, nije ti bitno, kužiš, kužiš, nije ti bitno, ne misliš misao do kraja, ti znaš, ali te uopće ne zanima, tebe sve to uopće ne zanima, ti samo uvijek hoćeš biti duhovit, kužiš, ne kužiš...

Urla svom snagom na njeđa.

LIZ: Dijete!... (Kratka stanka.) Annie!... (Kratka stanka.) Nastavlja urlati svom snagom.) Dijete je – IZGUBLJENO! (Kratka stanka.) VIŠE GA NEMA. PA-PA! (Kratka stanka.) IZGUBLJENO JE! PA-PA!

5.15.

CAROL: Lijepa ideja, zapravo, svjež kruh koji je sama ispekla. Jednostavno, fakat jednostavno. Mirisao je božanski. Već kad smo ušli. (Kratka stanka.) Rekla mi je recept, vrlo jednostavno: 500 grama pšeničnog brašna, 300 mililitara vode, pola kockice kvasca, jedna ili dvije čajne žlice soli. Napraviš tijesto, ostaviš ga nekoliko sati u hladnjaku, najbolje osam sati, onda ga staviš u zagrijanu pećnicu i pečeš 20 minuta na otprilike 240 stupnjeva.

5.16.

LIZ: Ne kužiš, ne kužiš, ili ako kužiš, nije ti bitno, kužiš, kužiš, nije ti bitno, ne misliš misao do kraja, ti znaš, ali te uopće ne zanima, tebe sve to uopće ne zanima, ti samo uvijek hoćeš biti duhovit, kužiš, ne kužiš...

Urla svom snagom na njeđa.

LIZ: Dijete!... (Kratka stanka.) Annie!... (Kratka stanka.)

Nastavlja urlati svom snagom.) Dijete je – IZGUBLJENO! (Kratka stanka.) VIŠE GA NEMA. PA-PA! (Kratka stanka.) IZGUBLJENO JE! PA-PA!

CAROL ustaje i donosi dvije bačene lutke. Pokuša ih popraviti. Traži po ladicama njoj nepoznatog kućanstva i konačno pronalazi prozirni selotejp. Objе žene s prozirnim selotejpom popravljaju lutke i ravnaju izgužvano i potrgano pismo. To može trajati.

FRANK: Ne moraš se derati na mene. (Kratka stanka.)

Ništa nisam učinio. (Kratka stanka.) I što mogu, ne mogu ništa – to nije moja greška. (Kratka stanka.) Ne mogu ništa zbog onoga što se dogodilo, nitko tu ne može ništa – to nije moja greška.

Zvuk trganja selotejpa. Ravnjanja papira. Muškarce gledaju šutke i piju.

Na koncu je sve gotovo. Peggy Pickit, drvena figura i zalijepljeno pismo opet su na stolu.

Polagano tama.

KRAJ

Peggy Pickit vidi Božje lice dio je *Afričke trilogije*, komad ste napisali po narudžbi kazališta Volcano iz Torontoa. Kako se, dakle, stvari odvijaju kad europski pisac piše komad o Africi?

R. Schimmelpfennig: Kazalište Vulcano htjelo je progovoriti o odnosu između Afrike i Zapada, a sama tema *Afričke trilogije* nadahnuta je knjigom *Race against Time* Stephena Lewisa, bivšeg UN-ova opunomoćenika, koji u njoj opisuje AIDS katastrofu u Africi. Kazalište Vulcano pozvalo je troje autora, Christinu Anderson iz Sjedinjenih Američkih Država, Binyavangu Wainainau iz Kenije i mene. Kako pisati o Africi? Binyavanga je napisao sjajan, zajedljiv članak pod naslovom "How to write about Africa", u kojem sustavno nabraja sve klišeje i uviježena mišljenja i o Africi i o odnosu Afrike i Zapada. Meni je od početka bilo savršeno jasno: komad se treba odigravati ovdje, kod nas. U mom komadu govori se o Africi, ali to je europska drama.

Glasoviti paradoks Niklase Luhmana glasi: "Ono što znamo o našem društvu, o svijetu u kojem živimo, to znamo, odnosno, doznajemo preko masovnih medija. S druge pak strane, o masovnim medijima znamo toliko

da tom izvoru ne možemo vjerovati." Znamo li, znate li vi o Africi više od onoga što nam mediji prenose u klišeiziranom, pojednostavljenom obliku?

R. Schimmelpfennig: U njemačkim medijima Afrika nije osobito prisutna, broj umrlih od AIDS-a i drugih bolesti u supsaharskoj Africi ne predstavlja temu kojom bi se mediji posebno bavili. Godine 2008. u supsaharskoj Africi živjelo je 22 milijuna ljudi oboljelih od AIDS-a. Zna li itko da postotak zaraženih u Svaziju iznosi 26 posto? Eto, toliko o masmedijima. Tko o toj temi u Njemačkoj želi doznati više, mora sam potražiti odgovore, na internetu, na primjer. Ali moj komad ne govori o tome da imamo medijski samljevenu, tako reći skraćenu predodžbu. Svatko zna ili može znati što se odgirava u Africi. Do takvih informacija možemo doprijeti, takvo nam je znanje na raspolaganju. No, pitanje je dopuštamo li, to jest, želimo li se suočiti s takvim znanjem, odnosno, prihvaćamo li ga.

Oportuna, komotna rekacija na to bilo bi pitanje: A što me se sve to tiče?

R. Schimmelpfennig: Ja postavljam protupitanje: Je li nam dužnost poduzeti nešto kad znamo da je čovjek u smrtnoj opasnosti? Odgovor svatko mora pronaći sam.

U drami Peggy Pickit susreću se dva para, prijatelji su, poznaju se odavno. Frank je primarijus, Liz je ranije radila kao medicinska sestra, oni vode udoban život, pripadaju gornjem srednjem sloju, žive u nekom većem gradu zapadnoga svijeta. Drugi liječnički par proveo je šest godina u nekom od afričkih kriznih područja, vraća se u bogat zapadni svijet koji im je postao stran. Kakvi se životni koncepti, kakve životne laži razotkrivaju?

R. Schimmelpfennig: Pa jasno je, mislim. U svojim tridesetimi oba se para odlučuju na posve različite životne puteve. Ali ni jedan ni drugi par nije sretan.

U vašem komadu *Zlatni zmaj* radi se o sudaru različitih iskustvenih svjetova u okviru globalizacije. Što vas privlači tom clashu kultura i biografija?

R. Schimmelpfennig: Dinamit drame oduvijek se skriva u sukobu, borbi ili u supostojanju klasa. Shakespeareova tema, recimo, uvijek je presjek društva. Međutim, svijet se promijenio. Događa se *clash* kultura, *clash* kultura je središnja tema našeg društva.

Liz zavidi povratnicima iz Afrike, ali to zvuči prilično kičerski i sentimentalno, zvuči i samokritički, ali na neujerljiv i neiskren način. Liz, naime, kaže: "Vi riskirate svoj život, a mi otvaramo i zatvaramo garažna vrata." Pružati pomoć Africi kao spas od bračne dosade i zasićenosti blagostanjem?

R. Schimmelpfennig: Ali točno je što Liz govori: Liz se brine o garaži i o zimskim gumama, a drugi sebi postavljaju druga pitanja.

Carol, vrativši se iz Afrike, zburnjena je svojim starim prijateljima, kaže: "Kako su samo oni to svoje odvrtjeli kao po špagici – posao, auto, kuća, dijete. S tolikom samorazumljivošću." Postavlja se pitanje: Što je loše, što ne valja kod takvih samorazumljivosti građanskih biografija?

R. Schimmelpfennig: Gledam na to drugačije. Naime, Carol to uopće ne smatra lošim. Upravo suprotno. Carol je zadivljena jednim životnim konceptom koji je propustila. Ona bi vrlo rado živjela na taj način.

Pripremajući se za pisanje, razgovarali ste s liječnicima koji su radili za organizacije koje pružaju pomoć područjima ugroženim ratom, razgovarali ste s "Liječnicima bez granica".

R. Schimmelpfennig: Da, vodio sam mnoštvo razgovora, jedan od najvažnijih mentora cijelog projekta bio je James Orbinski, koji je za "Liječnike bez granica" pod najtežim uvjetima radio u Ruandi i kasnije dobio Nobelovu nagradu za mir, a tu je, dakako, i nezaobilazni Stephen Lewis koji je od 2001. do 2008. radio u Africi kao UN-ov stručnjak za AIDS.

(tip Berlin, Peter Laudenbach)

